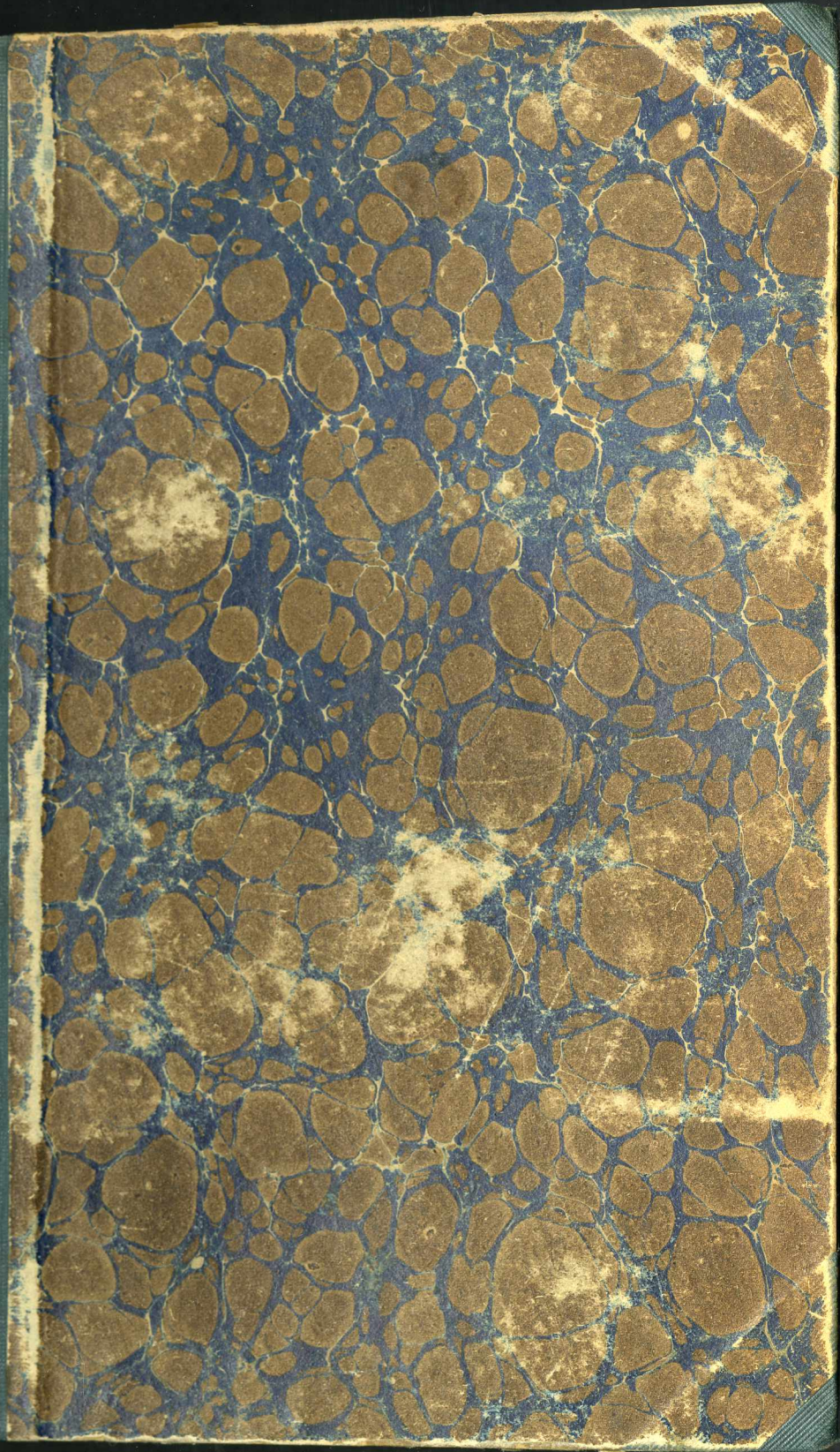

Politikai
röpiratok.

118.

A KELETI KÉRDÉS ÉS MAGYARORSZÁG.

118
1012

NYILT LEVÉL

EGY BARÁTOMHOZ.

IRTA

✓ LIBERTINI JÓZSEF.

11.

BUDAPEST,
NYOMATOTT VODIANER F.-NÉL.

1878.

NYILT LEVEL

NY. J. BARATONNA

DE BALLAGI GÉZA

NY. J. BARATONNA

Nyilt levél egy barátomhoz.

Kár a magyar nemzetet elnyomni. —
Jöhet egy nap, melyen az osztrák
ház egyedül erre fog támaszkodhatni.

Montesquieu.

Bár mennyire óhajtanám közleni olykor politikai nézeteimet, a hivatal, melyben nem önmagamnak, de másnak kell élnem, annyira igénybe vesz, miszerint minden időmet mások kiszolgálásában kell eltöltenem, mintha mindig csak azt kellene tennem, a mit mások akarnak, — de ezen elfoglaltságom mellett sem nézhetem tovább szó nélkül azon diplomatiái fondorlatokat, melyek az emberiség szégyenére csak bábjátékká törpítik az ártatlan népeket.

A világ színpadán kissé soká tart már a szemkötödsdi játék; a tapasztaltak tiszta látásra nyitják fel szemeinket; hazafiúi kötelességgé vált: őszintén, nyíltan elpanaszolni, mi fáj oly nagyon a honfikebelnek, s lerántani ama viszszatetsző álcát, mely alatt jó barátainknak mutatják magukat esküdt ellenségeink.

Magyarország létalapját mozgó panszláv tervek megvalósítását, s a magyar felsőbbség bukását lesik most naponkint a magyarellenes elemek, s különösen hazánk azon mindenváró csodabogarai, kik a panszláv eszme mellett ma már nyíltan izgatnak ellenünk.

Sajnos tapasztalat, hogy az osztrák politika régi időtől csak a magyar gyöngítésére, megsemmisítésére irányult, — és hogy ily kormánypolitika volt eddig uralkoló, annak oka abban keresendő, hogy az osztrák kormány élén

állott szláv nagyságok a magyar nemzet titkos üldözésével és megrongálásával tervszerűen egyengették az utat a panszláv eszméhez; a német kormányférfiak pedig soha sem lévén őszinte jóakarói a magyarnak, mindig jobban kedveztek a nem magyar nemzetiségeknek, ezekkel vélvén meghiusítani a magyarok hatalomravergődését. S mi lett ezen ellenséges politika eredménye, mely a magyar befolyást s érdeket eltiporta, száműzte? az, hogy mai napság, midőn a porosz-orosz eselszövény, a keleti kérdést, a pangermán és panszláv mindenhatóság megszilárdítása végett, áskálódásokkal és különféle ürügyek alatt szőnyegre hozta, az osztrák-magyar birodalom németjei a nagy Németország, szláv népei pedig a nagy Oroszország felé vágyódnak, elannyira, miszerint hűségükre sem a trón, sem a haza nem számíthat a komoly veszély pillanatában.

Egyedül egy nemzet van még az osztrák-magyar birodalomban, mely daczára annak, hogy mindig csak megtörésére, kizsákmányolására dolgoztak a bécsi államférfiak; mely daczára annak, hogy rendszeren bizalmatlan volt hozzá az uralkodóház, — mai napig is hagyományos alattvalói hűséggel ragaszkodik ő Felsége, koronás királyához, szereti hazáját, tiszteletben tartja a törvényességet, a vallásszabadságot és mások jogait, — s ezen nemzet a magyar, azon sokat üldözött, sokat vérezett magyar nemzet, melyet az elbizakodott, s a polgárosodást egyedül magának követelő német — szánandó elfogultságában — mai napig is barbárnak nevez, a nyers erő hatalmára támaszkodó szláv pedig régtől sárral dobál; de azért nemes érzésben, lovagias jellemben, politikai becületességben és mivelődési képességben felülmulni egyikök sem képes.

A bécsi állampolitika mindig igazságtalan volt a magyarok iránt, s épen ezért szenvedett hajótörést római császársági iránya Custozzánál, német czélok utáni kapkodása pedig Szadovánál.

Ha Bécsben — hol rendszeren magyargyülölő elemek uralkodása csinálta a többnyire czélttévesztett osztrák politikát — jóval ezelőtt magyar politikai tényezők számbevételével és közreműködésével magyar szempontból gon-

doskodnak az osztrák-magyar birodalom jövőjéről; s az annyira életrevaló magyar elemet nem folytonosan zsibbasztani, hanem annak erősödését, terjedését előmozdítani igyekeznek vala: akkor ma a jól felfogott érdekközösség szilárd alapot szolgáltatna az osztrák-magyar birodalom nagyhatalmi állásának; akkor ma nem néznénk aggodalommal oly jövő felé, melyben ha nem is most, de nemso-kára az annyira kapós modern német miveltséggel hódító porosz felfuvalkodás, s a féket nem ismerő szláv barbárság fogja szétmállasztani osztrák-magyar birodalmunkat.

Vérfagyasztó előérzet, de ha a Berlin és Szent-Pétervár, vagyis a nyugati polgárosodás és északi barbárság közt alig hihetőnek látszó, s tényleg régtől fenálló véd- és daczszövetséget hova-tovább jobban nyilvánulni látjuk; s ha tudjuk, hogy e két egyetértőleg ármánykodó nagyhatalom még soha sem fent kardot egymás ellen, s hogy ezentul is csak egymás hasznára fogja értékesíteni titkos szövetkezését, mert nagyszabású világczéljaikat csak úgy érhetik el biztosan, ha egymás barátságára támaszkodhatnak az utjokban álló akadályok, vagyis a kisebb-nagyobb államok elsöprésében: akkor egy cseppet se ámitsuk magunkat Bismarck herczeg semleges magatartásával és rólunk való megemlékezésével, a hivatalos Oroszország jóakarátára pedig épen ne építsünk, mert a hármasszövetség kártyajátékánál a berlini és szentpétervári játékosok titkon egyetértve hamisan játszanak, hogy a pangermán és panszláv politika teljes diadalrajutását még hátráltató harmadik társukat biztatásokkal s jó indulat színlelésével egyelőre ártalmatlanná tehessék, aztán pedig a széket alóla kárörömmel elrúghassák,

Mindezt a mostani európai tehetetlen erkölcsi sülyedés, egymás rászedésén dolgozó diplomaczia, és a beteg emberi társadalomban, a gyávák megfélemlítésére parancsoló és fenyegető állást foglalt porosz-orosz paczkázás mellett bizton jósolni lehet, és tartok tőle, hogy úgy is lesz; mert midőn a német vaskanczellár, az osztrák-porosz háború idejében Budapestre mutatva azt mondotta, hogy ott van a Habsburg-ház jövője; s midőn legujabban világnak

eresztett biztatásajval eloszlatni sietett gyanus orosz-barát politikája iránti aggodalmainkat, — ebből csak az rítt ki vörös fonálként, hogy rólunk való atyai gondoskodása hasonlít ama lelkészhez, ki éppen azon boldog jövő élettel vt-gasztalta a halálra ítéltet, melyben maga sem hitt. A vaskanczellár lángelméje is csak azon régi álmokép körül forog, hogy a német egység teljessé, s a szláv egység lehetővé tétele végett a Lengyelországon megkezdett osztozkodás Törökországon folytatandó, és előbb-utóbb az osztrák-magyar birodalmon bevégzendő lesz.

Hogy ily végczélja van a meghitt burkus-muszka összetartásnak, az nemsokára nyilvánulni fog e két óriás további politikai együttműködésében, hiszen minden eselt elkövetnek, hogy Péter csár végrendelete értelmében a bécsi kabinetet szövetségükbe behálózthassák, a többi Európát pedig a keleti keresztények iránti önzetlen jó szándékaikról meggyőzhessék. Igazán jó fogás, csak így lehetett utólrni, hogy a többi hatalmak bizalmatlanok a bécsi kabinet iránt, mi pedig illetén oroszoknak porosznak szolgáló, s így magunk alatt fát vágó állapotunkban éppen nem számíthatunk hozzánk méltó szövetségesekre. Tehát sikerült lehetlenné tenni, hogy a telhetlen burkus-muszka nagy-ravágyás messzeterjedő terveit egy erős ellenszövetség az európai egyensuly korlátai közé visszaterelhetné; sőt sikerült odáig vinni a dolgot — mi felett protestans létemre leginkább csodálkozom — hogy a szentpétervári görög óhitű, és a berlini luteránus pápák mindig jobban növekvő hatalma által komolyan veszélyeztetett római katolikus világ is törökellenes lelkesedéssel rajong a békebontó keleti keresztényhordák, tulajdonkép pedig a muszka-burkus politika mellett.

Erősen hiszem, s a közel jövő igazolni fogja e hitemet, hogy az egy gyékényen áruló berlini és szentpétervári kabinetek ügyes, és minket nagyszerűen ámitó sakkhuzásai először Törökország, aztán a jó szolgálatokat tett osztrák-magyar birodalom feldarabolásán fogják ünnepelni a gyáva, s ugyanazért szebb jövőre alig érdemes Európa feletti uralmukat. Erre mutat azon ténykörülmény is, hogy a

szláv népek Moszkvából, a német vérből származó fejedelmek pedig Berlinből kapott intés folytán mind a rakoncátlan muszka politika szekerét tolják; sőt talán titkon működő porosz kezek műve, hogy a Bécs és Budapest közt a bank- és vámkérdésben kitört viszály, hátrányos egyezmény elfogadása által jövőnkre és anyagi jólétünkre nézve lassan ölő méreggé váljék, — a poroszok érdeke ugy hozza magával, hogy a Bécs és Budapest közti jó viszony, érdek-közösség, vagyis a dualismus hovatovább jobban lazuljon; az osztrák németek vágya pedig Berlin felé irányuljon.

Nagy baj, ha a bécsi kabinet nem akarja látni a veszélyt, mely őt az orosz-porosz barátság képében környezi.

Mért vert meg minket Szadovánál a porosz? hogy francziák elleni háborujában ne árthassunk neki, hogy imponálhasson Bécsnek, s hogy később leverhesse a francziák hatalmi tekintélyét, és szellemi felsőbbbségét, — most meg az oroszszal egyetértve keleten igyekszik tönkre tenni az angolok európai vezérszerepét. És ime, a mostani keleti kérdésnél csakugyan hallgatunk is szépecskén a berlini sugóra, mint a szláv népek a muszka parancsszóra, s ez jó is volna, „wenn man nicht wüsste, dass Sie ein Preusse sind.“

S ha a hatalmas orosz czár a mi uralkodónkkal jó viszonyban van és akarna lenni, mért csinált, s mért szít régtől és jelenleg is nálunk panszláv mozgalmat? mért tanulmányozza Erdély területi viszonyait? bizony csak azért, hogy a midőn annak ideje elérkezend, az osztrák-magyar szlávok felszabadítására is vál'alkozhassék, miben megint fognak hasznos szolgálatokat tenni az oláhok, jutalom reményében. Graeca fides, nulla fides.

Tudjuk, hogy a mostani orosz-porosz szagu bécsi politikára az ismét lábra kapott kamarilla döntő befolyást gyakorol, szláv népeink roppant öröme; de azt is tudjuk, hogy a pangermanismusnak és panszlavismusnak már csak az osztrák-magyar birodalomban van jól előkészített talaja, mert látjuk, hogy nálunk a horvátok, szerbek, tótok és csehek s az ezek közt működő hivatalnokok már nyiltan, egész negédességgel tüntetnek a szabadító orosz czár, és vallása mellett; és senki nem hinné, hogy Bécsben, s

általában az osztrák németek és lapszerkesztők közt mennyire erős pártja van a vaskancellár németegységi törekvéseinek.

Ime, ide vitte a dolgot a bécsi államférfiak németesítő, a Bachkorszakban turóczy maticzára adakozó, panszlávokkal szövetkező, különösen pedig a cseh Venczeleket és icsvicseket a legelső katonai és polgári méltóságokra emelő magyarellenes politikája. S ha idejekorán ki nem ábrándulunk, s továbbá is orosz-porosz befolyás fogja csinálni Bécsben a politikát, akkor csakugyan magunk keressük a pangermán és panszláv elemek közti feloszlásunkat.

Nagy hiba volt át nem látni, hogy Ausztria-Magyarországnak a németységben, a szlávságban jövője nincsen, de lett volna annak idejében a magyarosodásban, most azonban már minden későn van, mert a nemzetiségi politika, melyet, hallatlan dolog, a polyglott Ausztria elősegített — már kitátotta faldosó medveszáját Törökországra, s minket is elnyeléssel fenyeget.

Nagyon téved, a ki hiszi, hogy a hivatalos Oroszország nem egy követ fujna a panszlavismussal, s hogy talán könnyelműen kalandos vabanque politikába vágta volna fejszéljét; régtől előkészített biztos uton halad az, a háta mögött örökdő németiség, vagyis Poroszország, és — horrendum dictu — Ausztria-Magyarország fedezete alatt.

Berlinben van a mozgató szellemi erő, Szentpétervár és csatlósai csak a végrehajtó karhatalmat szolgáltatják; sőt megélhetjük még, hogy Poroszország, ha kell, még fegyveres beavatkozással is segitendi a szabadság és polgárosodás ellenségét, az orosz kancsuka rémuralmát, hogy emellett, az oroszra támaszkodva, ő is elérhesse mostanra még gondosan takargatott saját céljait. Mert ha ez előre így elvégezve nem volna, a fehér czár egy keletkezhető európai ellenszövetségtől félelmében bizonyára nem vállalkozik vala a keleti kérdésnek bátran nekirontó megoldására; de Románia, Szerbia, Montenegro és Göröghon sem mernének annyira kihívólag henczegni és ujjat huzni a portával, sőt osztrák-magyar államunkkal, ha bizonyosan nem tudnák, hogy Európa többé nem létezik, s hogy egye-

dül porosz-orosz mindenhatóság fogja szabályozni és tüdve zíteni a félrevezetett európai államokat.

Az orosz humanitás — *difficile est satyram non scribere* — igen is, az orosz humanitás megtámadja a békés országokat, s tüzzel-vassal pusztitva, kegyetlenkedve hódít a maga részére; a furfangos porosz pedig ezalatt békéltető közbejárónak ártatlan szerepét játsza, a gyanakvó hatalmak folytonos sakkbantartása végett, s így politikájok mindig előbbre haladván, nemsokára ügyesen palástolt céljoknál, a bennök bizott, és általuk ámitott hatalmak pedig a legkeserűbb csalódás faképénél lesznek. — *Mundus vult decipi, decipiatur ergo.*

Valaha azt tartottuk: *Regis ad exemplum*, — most azt mondhatjuk: *Russiae et Borussiae ad exemplum totus componitur orbis.*

KORPONA, 1878. nov. 1.

Libertini József.

DE BALLAGI GÉZA.

